

Oponentský posudek na práci Bc. Kateřiny Potyszové „Žárlivost u heterosexuálních, homosexuálních a bisexuálních jedinců“

Diplomová práce je zaměřena na velice zajímavé téma, a sice žárlivost u dlouhodobých heterosexuálních, homosexuálních a bisexuálních párů. Autorka tím navazuje na svou bakalářskou práci, v níž se zabývala žárlivostí u homosexuálních mužů.

Práce je členěna klasicky na část teoretickou a empirickou. V teoretické části se autorka na cca 30 stranách zabývá definicemi a rozdělením žárlivosti, nevěrou a mate-guardingem. Ačkoli cituje takřka 100 literárních zdrojů, na mnoha místech vychází pouze ze sekundární literatury. Opomenuli skutečnost, že by textu prospěla revize, aby byly odstraněny překlepy (např. „reproduktivní potenciál“, „hladina signifikance $p < 0.005$ “ atd.) a stylistické a gramatické chyby, vytýkám mu především nekonceptnost. Namísto důkladné rešerše působí text spíše dojmem poslepovaných nesourodých celků z oblasti psychiatrie, psychoanalýzy, antropologie a evoluční psychologie. U diplomové práce bych očekávala určitý nadhled a schopnost citované práce provázat a kriticky nahlížet. Oproti tomu se jedná spíše o jakýsi výčet seznamů (např. kap. Faktory ovlivňující žárlivost podle M. Plzáka a P. Haucka). Tímto nedostatkem bohužel trpí celý text, kdy namísto řádného zpracování dané problematiky dochází např. k tomu, že autorka uvedla seznam živočišných druhů, u nichž existují „důkazy o mechanismech zabraňujících mimo-párovým aktivitám“ (str. 11), avšak o jaké aktivity se jedná, se už nedozvíme. Případně jsou čtenáři předloženy informace naprosto vytržené z kontextu (např. „vztah žárlivosti ke skupinovému životu“ či „mezipohlavní a vnitropohlavní výběr“). Autorka v úvodu nastínila existenci žárlivosti mezi sourozenci, a ačkoli se na sourozence ptala i ve svém vlastním výzkumu, žádné k tomuto tématu vztažené výsledky jsem nikde dále nenašla. Proto bych se chtěla zeptat alespoň obecně, zda existuje nějaká souvislost mezi sourozeneckou a partnerskou žárlivostí. Co se vývojového aspektu týče, autorka zmiňuje psychoanalytickou perspektivu. Existují však např. nějaké longitudinální studie, které by zkoumaly vzájemnou provázanost různých typů žárlivosti a její vývoj v průběhu času? Dále jsem příliš nepochopila část zaměřenou na „dědičnost citlivosti na různé typy podnětů vyvolávajících žárlivost“ (str. 13). Pokud se tendence pro emoční a sexuální žárlivost dědí v podobném rozsahu pro obě pohlaví, jak mohou tyto výsledky současně vysvětlovat rozdílnost v prožívání? Následující kapitoly o nevěře a mate-guardingu jsou schematické a chybí v nich zásadní informace (např. nastavení hranic nevěry u jedinců různých pohlaví/orientací atd.). U kapitoly o mate-guardingu bych zase ocenila výčet strategií s důrazem na pohlavní rozdíly, z čehož by bylo možné vycházet v následujícím textu. Vzhledem k faktu, že ani s jedním z témat autorka dále nepracuje, jejich účel mi spíše uniká. Ačkoli oceňuji, že se autorka pokusila o interdisciplinární přístup, musím konstatovat, že to v tomto případě nevedlo ke kýženému výsledku, jelikož žádná z částí není zpracována důkladně a celky na sebe příliš nenavazují, což čtenáře zanechává poměrně zmateného.

V empirické části autorka nejdříve jasně popisuje cíle a hypotézy. Popis materiálů a metod je taktéž dostačující. Pouze bych vytkla, že naprosto chybí popis standardizovaného dotazníku TIPI. Tento dotazník nevstupoval ani do žádné z analýz, protože jsem se chtěla zeptat, zda chápu správně, že účelem začlenění tohoto dotazníku bylo pouze vyhodnocení testu coby motivace k účasti. Dále by mě zajímalo, jak se autorka vypořádala s možností, kdy respondent u dotazníku PSII (str. 40) nevedl odpovědi na všechny otázky, což může skóry dotazníku značně zkreslit. U dotazníku taktéž není uvedeno, zda byly validizovány na českou populaci, případně jak byly překládány. Ohledně sběru dat bych se ráda zeptala, zda se vždy zúčastnil pouze jeden člověk z páru nebo i oba partneři? Pokud by se totiž účastnily celé páry, mohlo by to vést k odlišným výsledkům a pravděpodobně by bylo potřeba

zvolit jiné statistické metody. V části věnované analýze a sběru dat autorka prezentuje poměrně velké množství tabulek, z nichž některé bohužel nedávají žádný smysl (konkrétně průměrné hodnoty nominálních proměnných, jako např. náboženské vyznání). Ráda bych se však zeptala, z jakého důvodu se autorka rozhodla kategorizovat jedince, kteří se identifikovali na Kinseyho škále jako „spíše homosexuální/heterosexuální“ jako bisexuální. Nehledě na těchto několik nedostatků, samotný výzkum přinesl velice zajímavé výsledky. Na tomto místě bych ráda vyzdvihla, že autorka dokázala do svého výzkumu rekrutovat heterosexuální, homosexuální a bisexuální muže i ženy v dlouhodobém vztahu, což je nesnadný úkol. K následné analýze dat autorka zvolila adekvátní statistické metody. Ohledně konkrétních výsledků by mě zajímalo, jak si autorka vysvětluje, že u žen nebyl nalezen žádný vztah mezi sexuální orientací a investicemi do vztahu, zatímco u mužů ano. Dále by mne zajímalo, jak by interpretovala skutečnost, že nejvyšší míra žárlivosti byla nalezena u heterosexuálních jedinců, následovanými homosexuály a v poslední řadě bisexuály.

V diskusi autorka výsledky pouze shrnuje, resp. na několika málo místech je diskutuje z evoluční perspektivy, navzdory tomu, že je valná většina teoretického úvodu zaměřena na psychoanalytickou, případně psychiatrickou perspektivu, o nichž se nikde dále již nezmiňuje. Vzhledem k tomu, že studie přinesla velice zajímavé výsledky, které, jak vím, byly již prezentovány na mezinárodní konferenci, vnímám jako velkou škodu, že si autorka nedala s diskusí větší práci, protože potenciál mají bezesporu veliký.

I přes veškeré výhrady práce splňuje podmínky kladené na diplomové práce, a proto ji doporučuji k obhajobě. Vzhledem k výše uvedeným nedostatkům navrhuji hodnocení 2 – 3 v závislosti na obhajobě.

Mgr. Zuzana Štěrbová
1. LF UK

V Praze dne 14. 9. 2016